

สยามอึ้งยี่ : ภาพสะท้อนวิถีชีวิตของชาวจีนอพยพ

โดย

นายชนยศ วุฒิปราโมทย์

รหัสนักศึกษา 05550559

เสนอ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูลีพร วิรุณหะ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2558

หัวข้อสารนิพนธ์	สยามอึ้งย้ง: ภาพสะท้อนวิถีชีวิตของชาวจีนอพยพ
ชื่อ-นามสกุลนักศึกษา	ธนยศ วุฒิปราโมทย์ รหัสนักศึกษา 05550559
ชื่อ-นามสกุลอาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ชุลีพร วิรุณหะ
สาขาวิชาเอก	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแง่มุมหนึ่งของประวัติศาสตร์สังคมชาวจีนอพยพในยุคสมัยรัตนโกสินทร์มาจนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดชาวจีนอพยพในไทย การก่อร่างสร้างตัวของขบวนการอึ้งย้งในสังคมไทย รวมถึงรูปแบบการปกครองระหว่างกันของอึ้งย้ง การประพฤติปฏิบัติระหว่างที่ได้เข้ามาอาศัยในประเทศไทย จนกลายเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลต้องแก้ไขปราบปราม ดำเนินการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ ศึกษา วิเคราะห์จากเอกสารชั้นต้นและชั้นรอง

ผลการศึกษารูปได้ว่า มีทั้งข้อดีและข้อเสียที่ชาวจีนได้อพยพเข้ามาในประเทศไทย การกระทำของชาวจีนอพยพในด้านดีคือได้เข้ามาเป็นแรงงานให้กับรัฐบาลไทยในการทำนุบำรุง ซ่อมแซมเมืองจากภาวะสงคราม และได้มีพวกชาวจีนที่เก่งทางด้านการค้าขายเข้ามาช่วยรัฐบาลไทยในการค้าระหว่างประเทศ สร้างรายได้ให้กับประเทศและยังได้บ่มเพาะรุ่นลูกรุ่นหลานให้สานต่อธุรกิจที่ชาวจีนอพยพได้สร้างไว้เช่น กงสี ส่วนพวกชาวจีนอพยพที่ได้สร้างปัญหาให้กับรัฐบาลไทยเช่น แอบลักลอบค้าฝิ่น และดำเนินวิธีการเป็นสมาคมลับที่ผิดไปจากเดิมจนกลายเป็นปัญหาใหญ่สร้างความวุ่นวายให้กับสังคมไทยและรัฐบาล โดยการลักลอบค้าฝิ่นจนเกิดการแย่งชิงผลประโยชน์กัน มีการทะเลาะวิวาทกันหลายครั้งทำให้เจ้าหน้าที่เสียชีวิตไปมากในการนำกำลังเข้าปราบปรามเพราะความเห็นแก่ตัว โดยที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น อย่างไรก็ตาม กลุ่มอึ้งย้งเป็นชาวจีนกลุ่มน้อยที่ก่อความเดือดร้อน ขณะที่ชาวจีนอพยพส่วนใหญ่ได้สร้างคุณความดีไว้มากกว่า

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สามารถประสบความสำเร็จได้เนื่องมาจากความช่วยเหลือและ
ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหลายท่าน ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชูลิพร วิรุณหะ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้เสียสละ
เวลามาให้คำปรึกษา ตรวจสอบ และชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขด้วยความเอาใจใส่
อย่างดียิ่งมาโดยตลอด จนสารนิพนธ์เล่มนี้สามารถดำเนินมาได้อย่างเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณพ่อกับแม่ ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจมาโดยตลอดและ
สนับสนุนค่าใช้จ่ายตลอดระหว่างการศึกษา

ธนยศ วุฒิปราโมทย์

สารบัญ

หน้า

บทนำ.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
วิธีการดำเนินการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	3
ผลการศึกษา.....	4
ความเป็นมาที่ทำให้เกิดกลุ่มอ้อยในสยาม.....	5
รัฐบาลสยามกับปัญหาอ้อย.....	8
อ้อยเมืองสมุทรสาคร.....	10
อ้อยเมืองฉะเชิงเทรา.....	10
อ้อยเมืองภูเก็ต.....	11
อ้อยเมืองระนอง.....	11
ลักษณะการกระทำผิดของกลุ่มอ้อย.....	12
ความผิดฐานอ้อยตามประมวลกฎหมายอาญา.....	13
นโยบายในการปราบปรามกลุ่มอ้อยของรัฐบาล.....	15
สรุปผลการศึกษา.....	19
บรรณานุกรม.....	22
ประวัติผู้ศึกษา.....	23

บทนำ

1.1 ความสำคัญของประเด็นที่เลือกศึกษา

สมาคมลับของชาวจีนในประเทศไทยที่รู้จักกันในนามของ “อั้งยี่” นั้นสืบทอดมาจากสมาคมลับที่เกิดขึ้นในจักรวรรดิจีนสมัยของราชวงศ์ชิง [Qing dynasty (Chinese: 清朝)] ประมาณทศวรรษ 1760 หรือปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ซึ่งตรงกับช่วงปลายของสมัยอยุธยาของไทย ราชวงศ์ชิงเป็นราชวงศ์ของชนชาติแมนจูที่ได้ยึดอำนาจและปกครองประเทศจีนระหว่างค.ศ. 1644-1912 (พ.ศ. 2187-2455) ในขณะที่ชาวจีนส่วนใหญ่เป็นชนชาติฮั่น ซึ่งราชวงศ์สุดท้ายของชนชาติฮั่นคือราชวงศ์หมิง [Ming dynasty (Chinese: 明朝)] ได้พ่ายแพ้แก่กองทัพแมนจูส่งผลให้ผู้นำชาวแมนจูสถาปนาตนขึ้นเป็นจักรพรรดิคังซี (Kangxi Emperor) แห่งราชวงศ์ชิง ชาวจีนเชื้อสายฮั่นจึงคิดก่อการกบฏเพื่อโค่นล้มราชวงศ์ชิงของชนชาติแมนจูซึ่งชาวจีนเชื้อสายฮั่นถือว่าเป็นจักรพรรดิต่างชาติ ประกอบกับการที่พวกแมนจูบีบบังคับและกดขี่ชาวจีนให้อยู่ภายใต้การปกครองของชาวแมนจูอย่างเด็ดขาด เช่น บังคับชายชาวจีนให้โกนหัวและไว้หางเปีย เพื่อเป็นเครื่องหมายของการยอมรับอำนาจแมนจู ทั้งยังบังคับให้ผู้ชายสวมเสื้อแบบชาวแมนจู ให้ชาวจีนถือปฏิบัติตามประเพณีแมนจูแทนประเพณีจีน การบังคับเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการบังคับอีกนานาประการ ทำให้มีการรวมตัวกันเพื่อต่อต้านการใช้อำนาจของพวกแมนจู (ทวีป วรดิถก, 2541, น.50) จึงเป็นที่มาของการรวมกลุ่มเพื่อการกู้ชาติในนามของสมาคมลับซึ่งมีชื่อเรียกที่หลากหลาย แต่ชื่อแรกที่เป็นที่รู้จักคือสมาคมเทียนตี้ฮุย [Tiandihui (Chinese: 天地會)]

ผลสืบเนื่องที่สำคัญของการที่ชาวแมนจูเข้ามาปกครองจักรวรรดิจีนคือการขยายตัวของการอพยพของชาวจีนไปสู่ดินแดนอื่น และได้นำวิถีแห่งสมาคมลับติดตัวมาด้วย แม้ว่าวัตถุประสงค์อาจจะแปรเปลี่ยนจากการกู้ชาติไปสู่เรื่องอื่นๆ ประเทศไทยหรือสยามแต่ก่อนเก่าก็เป็นดินแดนหนึ่งที่รองรับชาวจีนอพยพมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 13 หรือก่อนสมัยอยุธยาและผู้อพยพชาวจีนก็เป็นชุมชนสำคัญของเมืองพระนครศรีอยุธยา โดยตลอด อย่างไรก็ตาม ในช่วงรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์นี้เองที่จำนวนชาวจีน

อพยพสู่สยามขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งมาจากการอพยพของชาวฮั่นที่ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของชาวแมนจูที่กล่าวมาข้างต้น แต่อีกส่วนหนึ่งก็มาจากโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดินแดนใหม่อย่างเช่นสยามและดินแดนอื่นๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีให้ (บำรุง สุขพรรณ, 2524, น.23) จำนวนชาวจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อประกอบกับการที่รัฐสยามไม่ได้มีระบบหรือมาตรการในการดูแลชาวจีนอพยพเหล่านี้โดยตรง แต่จะให้ชาวจีนที่อพยพเข้ามาใหม่ในช่วงต้นรัตนโกสินทร์อยู่ภายใต้การดูแลของขุนนางสยามเชื้อสายจีนหรือนายทุนเจ้าของกิจการ เป็นการทำงานอยู่กินร่วมกันเป็นกลุ่มในลักษณะที่เรียกว่า “กงสี” ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของชาวจีน

การรวมกลุ่มกันในลักษณะสมาคมเพื่อมุ่งหมายบางอย่างร่วมกันเริ่มปรากฏชัดในสังคมไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ สาเหตุของการรวมกลุ่มในระยะแรกเนื่องมาจากการปกป้องรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงปลอดภัยแก่พรรคพวกตน จึงได้ทำการช่งสู่มุสกันแล้วแบ่งเป็นก๊ก แต่เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 3 เริ่มมีการค้าฝิ่นทำให้ชาวจีนรวมกลุ่มกันสร้างอิทธิพลเพื่อควบคุมการค้าฝิ่น ในระยะต่อมา การกระทำที่เป็นความผิดเข้าข่ายอาชญากรรมมีความหลากหลายมากขึ้น โดยมีการเรียกค่าคุ้มครอง รับจ้างทวงหนี้ เป็นต้น เมื่อถึงรัชกาลที่ 5 สมาคมลับของชาวจีนซึ่งเป็นที่รู้จักกันในเวลานั้นว่า “อั้งยี่” กลายเป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลสยามต้องทำการปราบปรามทั้งในส่วนกลางและตามหัวเมืองที่มีชาวจีนอพยพอยู่จำนวนมาก เช่นภูเก็ต ระนอง เป็นต้น (สมเด็จพระบรมราชินีนาถ, 2545.)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการศึกษาเกี่ยวกับอั้งยี่สามารถสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตอีกด้านหนึ่งของชาวจีนอพยพซึ่งมิได้มีเพียงผู้ที่มาสร้างประโยชน์ พัฒนาเศรษฐกิจให้กับชาติไทย แต่มีกลุ่มที่มีวิถีปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย กลายเป็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญของรัฐบาล การดำรงอยู่ของกลุ่มอั้งยี่ในสยามยังสะท้อนให้เห็นรูปแบบความสัมพันธ์ในกลุ่มชาวจีนด้วยกัน การปกครองระหว่างคนจีนด้วยกันเอง และการดำเนินธุรกิจของชาวจีนในแต่ละยุคสมัย รวมทั้งพัฒนาการของแนวคิดและขีดความสามารถของรัฐบาลสยามในการปกครองดูแลชนเชื้อชาติอื่นที่เข้ามาอาศัยในดินแดนสยาม งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งหมายที่จะศึกษาเรื่องราวของอั้งยี่ในฐานะภาพ

สะท้อนของความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนชาวจีนในสยาม โดยจะศึกษาในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์มาจนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาที่ทำให้เกิดกลุ่มฮ้างฮ่วยในสยาม
2. เพื่อศึกษารูปแบบการปกครองของจีนในสยาม และปัญหาซึ่งเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลสยามปล่อยให้ชาวจีนปกครองกันเอง
3. เพื่อศึกษาลักษณะการกระทำผิดของกลุ่มฮ้างฮ่วยในช่วงเวลาต่างๆ
4. เพื่อศึกษาแนวคิดและนโยบายในการปราบปรามกลุ่มฮ้างฮ่วยของรัฐบาล

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาภูมิหลังความเป็นมาของชุมชนชาวจีนในสยามในภาพรวม จากนั้นจะศึกษาวิเคราะห์การก่อตัวของกลุ่มฮ้างฮ่วย และบทบาทของฮ้างฮ่วยในสยามกลุ่มต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเน้นระหว่างช่วงรัชกาลที่ 3 - สงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2367-พ.ศ.2482) เป็นสำคัญ

1.4 วิธีการดำเนินการศึกษา

ศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งเอกสารชั้นต้น เอกสารชั้นรองในรูปแบบหนังสือ บทความทางวิชาการ และสารนิพนธ์ประวัติศาสตร์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้เข้าใจว่าการเกิดกลุ่มฮ้างฮ่วยขึ้นในสยามนั้นสะท้อนวิถีชีวิต ความรู้สึกนึกคิด และวิถีปฏิบัติของชาวจีนอพยพอย่างไร
2. ทำให้เข้าใจถึงการดำเนินธุรกิจของชาวจีนในสยาม ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนายทุนกับแรงงานชาวจีน และรูปแบบการปกครองกันเองของคนจีน

3. ทำให้เข้าใจถึงความจำเป็น แนวคิด และการพัฒนาขีดความสามารถของ รัฐบาลสยามในการปราบปรามกลุ่มอั้งยี่

ผลการศึกษา

ในหนังสือ“กว่าจะเป็นอั้งยี่กรุงสยาม” สังกัด จันทนะโพธิ (2548) ได้กล่าวว่
จดหมายเหตุของไทยใช้คำเรียกอั้งยี่ต่างกันตามสมัย แต่ดั้งเดิม ชื่อของสมาคมที่ตั้งใน
เมืองจีนเรียกว่า “เทียนตีหวย” แปลว่า “ฟ้าดินมนุษย์” ครั้นอั้งยี่แยกกันเป็นหลายกองก็ จึงมี
ชื่อกองเรียกต่างกัน เช่นว่า “จี่หีนปุ่น เก้าก้ง จี่ฮก ตั่งกงสี ชิวลิกื่อ” เป็นต้น คำว่า “อั้งยี่”
แปลว่า “หนังสือแดง ก็เป็นแต่ชื่อกองสีหนึ่งเท่านั้น ในจดหมายเหตุของไทยเดิมเรียก
สมาคมเทียนตีหวยทั้งหมดว่า “ตัวเฮีย” ซึ่งเป็นคำเรียกผู้ที่เป็นหัวหน้าอั้งยี่ในถิ่นหนึ่ง
รวมกันทุกกองก็ เรียกตามภาษาฮกเกี้ยนว่า “ตัวกอ” ตามภาษาแต้จิ๋วเรียกว่า “ตัวเฮีย”
แปลว่า “พี่ใหญ่” ส่วนผู้ที่เป็นหัวหน้ากองก็เรียกว่า “ยี่กอ หรือ “ยี่เฮีย แปลว่า “พี่ที่สอง ตัว
นายรองลงมาเรียกว่า “ซากอ” หรือ “ซาเฮีย” แปลว่า “พี่ที่สาม” อย่างไรก็ตาม ในสมัย
รัชกาลที่ 5 ทางราชการได้เปลี่ยนคำเรียกสมาคมลับจีนจาก “ตัวเฮีย” มาเป็น “อั้งยี่”

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า เรื่องราวของสมาคมลับอั้งยี่ในสยามนั้นเป็นหน้าหนึ่งของ
ประวัติศาสตร์ชุมชนชาวจีนที่สำคัญ เนื่องจากสามารถสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตอีกด้านหนึ่ง
ของชาวจีนอพยพซึ่งมิได้มีเพียงผู้ที่มาสร้างประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจให้กับชาติ
ไทย แต่มีกลุ่มที่มีวิถีปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย กลายเป็นปัญหาความมั่นคง
ที่สำคัญของรัฐบาล เพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการก่อเกิดของกลุ่มอั้งยี่ในสยาม
และการคลี่คลายที่ทำให้อั้งยี่กลายเป็นปัญหาสำคัญต่อรัฐ รวมทั้งพัฒนาการของแนวคิด
และขีดความสามารถของรัฐบาลสยามในการแก้ปัญหาดังกล่าว งานชิ้นนี้จะได้นำเสนอ
ประเด็นศึกษาตามลำดับ อันได้แก่ ความเป็นมาที่ทำให้เกิดกลุ่มอั้งยี่ในสยาม ปัญหาอั้งยี่ที่
รัฐบาลสยามประสบ ลักษณะการกระทำความผิดของกลุ่มอั้งยี่ และนโยบายในการ
ปราบปรามกลุ่มอั้งยี่ของรัฐบาล

ความเป็นมาที่ทำให้เกิดกลุ่มฮ้างในสยาม

ประเทศไทยหรือสยามแต่ก่อนเก่าก็เป็นดินแดนหนึ่งที่รองรับชาวจีนอพยพมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 13 หรือก่อนสมัยอยุธยาและผู้อพยพชาวจีนก็เป็นชุมชนสำคัญของเมืองพระนครศรีอยุธยาโดยตลอด โดยชาวจีนที่มาสู่สยามในระยะแรกจะเป็นพ่อค้านักเดินเรือซึ่งเข้ามามีบทบาททางการค้ากับราชสำนักและมีจำนวนหนึ่งที่กลายเป็นขุนนางของสยามในกรมท่าซ้ายซึ่งดูแลการค้ากับดินแดนทางตะวันออก เช่น จีนและญี่ปุ่น ดังปรากฏขุนนางจีนที่ได้รับบรรดาศักดิ์พระยาโชฎึกราชเศรษฐี เป็นต้น ความสำคัญของชุมชนชาวจีนเพิ่มพูนขึ้นในสมัยกรุงธนบุรีเนื่องจากสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงใช้ศักยภาพทางเศรษฐกิจการค้าของชาวจีนในการฟื้นฟูบ้านเมืองหลังจากการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้บริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาที่เรียกว่า “บางกอก” (เกาะรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน) เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชาวจีนอยู่อาศัยและทำกิน ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงสถาปนาราชวงศ์จักรีขึ้นที่กรุงเทพฯ ในพ.ศ. 2325 (ค.ศ. 1782) โปรดเกล้าฯ ให้ชาวจีนตั้งบ้านเรือนในบริเวณลำเพ็ญซึ่งถือได้ว่าเป็นชุมชนขนาดใหญ่ชุมชนแรกของกรุงเทพฯ แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องของชุมชนจีนในสยามที่มีมาโดยตลอด

ในช่วงรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์นี้เองที่จำนวนชาวจีนอพยพสู่สยามขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งมาจากการอพยพของชาวจีนที่ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของชาวแมนจูที่กล่าวมาข้างต้น แต่อีกส่วนหนึ่งก็มาจากโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดินแดนใหม่อย่างเช่นสยามและดินแดนอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีให้ (บำรุง สุขพรรณ, 2524, น.23) คนจีนได้อพยพเข้ามาหลายเส้นทาง ส่วนมากจะเข้ามาทางเมืองริมทะเลทางตะวันออกของอ่าวไทย เรือมาจนถึงฝั่งตะวันตก ซึ่งจะเห็นได้ว่า ตามหัวเมืองชายทะเลของประเทศไทยในปัจจุบัน มีคนจีนอาศัยรวมอยู่เป็นกลุ่มเป็นแห่งไป ตั้งแต่ ระยะเวลาของชลบุรี สมุทรสาคร ชุมพร สุราษฎร์ธานี สงขลา เป็นต้น ส่วนทางกรุงเทพฯ-ธนบุรี ก็มีไม่น้อยเพราะเป็นปลายทางของการเดินเรือ ยุคสมัยรัชกาลที่ 2 และรัชกาลที่ 3 ประเทศไทยเปิดโอกาสกว้างให้กับนโยบายการโยกย้ายอพยพคนจีนให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานปักหลักในเมืองไทยได้ มีคนจีนอพยพเข้ามายังสยามประมาณ 700,000 คน ประเทศสยามขณะนั้นมี

แค่ 15,000,000 คน กำลังขาดแคลนพลเมืองอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการรบตั้งแต่ พ.ศ. 2310 (สังคีต จันทนะโพธิ , 2548, น.119)

คนจีนรุ่นแรกๆ เดินทางมาเสียดังโศกกับเรือสินค้า (เรือใช้ใบ) เดินทางค้าขายกับ ไทย-จีน ในระยะหลัง เมื่อพากันทิ้งประเทศ จะรวมๆกันหลายคน ชักชวนกันเดินทางมาสู่ ภาวทะเลจีนใต้ในเรือลำเดียวกัน บรรดาคนจีนเหล่านี้เมื่อเดินทางมาถึงสยามแล้ว ก็อยู่ ภายใต้อาณัติตามระเบียบข้อบังคับของ “กรมท่า” (ดูแลฝ่ายต่างประเทศ) ซึ่งเมื่อคนจีน อพยพเข้ามาจำนวนมาก ทางกรมท่าก็ใช้นโยบายให้จีนควบคุมจีน โดยให้คน “จีนเก่า” ที่ เคยอยู่เมืองไทยมาก่อนจนรู้จักระเบียบประเพณีปฏิบัติตามกฎหมายสยามดีแล้ว เป็นผู้ ควบคุมดูแล “จีนใหม่” ที่เพิ่งอพยพเข้ามาอีกทอดหนึ่ง (สังคีต จันทนะโพธิ, 2548, น.132) บรรดาคนจีนถือว่าอยู่นอก “ระบบสังคม” ของไทยคือไม่ได้สังกัดอยู่ในระบอบศักดินา คือไม่มีสิทธิที่จะมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน ดังนั้นจึงเป็นพวก “ไม่มีศักดินา” คนจีนได้รับสิทธิ เพียง “สิทธิอาศัย” ในแผ่นดินสยาม คนจีนที่มีฐานะยากจนเป็นพวกไม่มีเงิน หรือไม่ สามารถหาเงินไปเช่าที่ดินทำสวนได้ พวกนี้ก็ใช้แรงงาน เพราะคนจนส่วนมากจะแข็งแรง เอากำลังเข้าหากิน เรียกกันว่าพวก “จับกัง ทางราชการได้กำหนดให้เรียกเก็บภาษีคนจีน เหล่านี้ที่ตอนแรกๆเข้าเมืองใหม่จะต้องเสีย “ภาษีเข้าเมือง” ให้แก่แผ่นดิน เมื่อทาง ราชการได้รับชำระเงินค่าภาษีแล้ว จึงทำเครื่องหมายใช้ปี่ (โลหะกลมๆแบบเหรียญสตางค์ ของไทย มีรูสี่เหลี่ยมตรงกลาง) ผูกข้อมือ การผูกปี่ชาวจีนดำเนินมาโดยตลอดจน แม้กระทั่งในรัชกาลที่ 5 เมื่อประเทศสยามได้มีพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหารขึ้นแล้วใน พ.ศ.2448 กำหนดให้ชายไทยต้องเป็นทหาร 2 ปี ก็ยังยกเว้นชาวจีนที่เสียเงิน “ผูกปี่ข้อมือ จีน” (สังคีต จันทนะโพธิ , 2548, น.131-133)

เนื่องจากคนจีนมีความสามารถในด้านค้าขาย เติบโต ซึ่งนำรายได้เข้ามาสู่ประเทศ จำนวนมาก ทำให้คนจีนที่เก็บสะสมทุนได้มากพอ มีโอกาสเช่าศึกเพื่อทำการค้าขายได้ หลังจากที่ยุทธศาสตร์สัญญาเบาว์ริง (Bowring Treaty) กับอังกฤษในสมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2398) ก็เริ่มมีชาวยุโรปตะวันตกมาค้าขายมากขึ้น แต่ชาวยุโรปไม่สามารถ สื่อสารกับคนในท้องถิ่นได้ต้องอาศัยคนจีนเป็นตัวกลาง เป็นการหนุนให้เกิดอาชีพ “คอมปราโดร์” (comprador หรือ นายหน้า) ของชาวจีน เป็นผู้กระจายสินค้าต่างประเทศ

และรับต่อสินค้าจากชาวบ้านและพ่อค้าปลีกให้กับตลาดต่างประเทศ นับวันชาวจีนจะเพิ่มบทบาทสำคัญในด้านการค้าตั้งแต่ระดับเล็กจนถึงระดับใหญ่ มีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสมาคมช่วยเหลือคนในตระกูล “แซ่” เดียวกัน บรรดาชาวจีนที่ประสบความสำเร็จในอาชีพการการค้าราย ต่างส่งเงินไปช่วยเหลือบำรุงประเทศจีน และคนจีนในประเทศจีน (สังคีต จันทนะโพธิ , 2548, น.119-120)

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาใหม่ในช่วงต้นรัตน โกสินทร์มักอยู่ภายใต้การดูแลของขุนนางสยามเชื้อสายจีนหรือนายทุนเจ้าของกิจการ เป็นการทำงานอยู่กินร่วมกันเป็นกลุ่มในลักษณะที่เรียกว่า “กงสี” นอกจากนั้นการรวมกลุ่มของชาวจีนจะเป็นไปตามตระกูลแซ่ และตามกลุ่มภาษาของชาวจีนอีกด้วย โดยชาวจีนในกรุงเทพฯส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีนแต้จิ๋ว ขณะที่กลุ่มภาษาอื่นๆ ได้แก่ และ ไทหล่า กวางตุ้งและฮกเกี้ยน ราชสำนักสยามในช่วงรัชกาลที่ 1-3 มักจะปล่อยให้ชาวจีนดูแลกันเองเนื่องจากความแตกต่างด้านภาษาพูด วัฒนธรรม และที่สำคัญคือชาวจีนไม่ได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบไพร่ซึ่งเป็นระบบการควบคุมคนของสยาม หากแต่จะเสียดายผ่านผู้นำชาวจีนหรือด้วยการผูกปี้ วิธีชีวิตของชาวจีนในสยามจึงเอื้อต่อการก่อตัวของสมาคมลับซึ่งเป็นรูปแบบที่ชาวจีนอพยพนำติดตัวมาจากจักรวรรดิจีน

การรวมกลุ่มกันในลักษณะสมาคมเพื่อมุ่งหมายบางอย่างร่วมกันเริ่มปรากฏชัดในสังคมไทยสมัยกรุงรัตน โกสินทร์ สาเหตุของการรวมกลุ่มในระยะแรกเนื่องมาจากต้องการปกป้องรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงปลอดภัยแก่พรรคพวกตน จึงได้ทำการช่อกสมผู้คนแล้วแบ่งเป็นก๊ก สมัยรัชกาลที่ 3 เริ่มมีการค้าฝิ่นทำให้ชาวจีนรวมกลุ่มกันสร้างอิทธิพลเพื่อควบคุมการค้าฝิ่น ในระยะต่อมา การกระทำที่เป็นความผิดเข้าข่ายอาชญากรรมมีความหลากหลายมากขึ้น โดยมีการเรียกค่าคุ้มครอง รับจ้างทวงหนี้ ต่อมามีการรวมตัวกันเพื่อต่อต้านญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลก มีขบวนการที่มีชื่อและน่าเกรงขามคือพวก “กรรไกรขาเดียว” (พะเยาว์ ศรีแสงทอง, 2553, น.146-147) กลุ่มอั้งยี่เริ่มก่อปัญหาขึ้นในสยามในสมัยรัชกาลที่ 3 เนื่องจากในพ.ศ. 2382 ทรงมีพระบรมราชโองการควบคุมกิจการค้าฝิ่นของชาวจีนโดยห้ามค้าและห้ามสูบ นายทุนจีนที่ค้าฝิ่นจึงหาสมัครพรรคพวกจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือสมาคมขึ้นเพื่อค้าฝิ่นเถื่อนซึ่งมีกำไรดีมาก บางครั้งก็มีการแย่งชิง

ผลประโยชน์ระหว่างหัวหน้าสมาคมจนเกิดเหตุทำร้ายกัน นับเป็นครั้งแรกที่ชาวจีนก่อเหตุร้ายขึ้น สร้างความไม่พอใจให้แก่ทางการอย่างมาก ทำให้บุคคลในวงราชการตลอดจนประชาชนเริ่มมีปฏิกิริยาต่อต้านชาวจีนในสยาม ไม่ว่าจะเป็นอั้งยี่หรือไม่ก็ตาม (สังคิต จันทนะโพธิ, 2548, น.150)

สมาคมลับของชาวจีนได้ขยายตัวขึ้นเป็นกลุ่มของตัวเสี้ยก่อนที่จะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเป็น “สมาคมลับอั้งยี่” ซึ่งเป็นสมาคมลับที่ถอดแบบมาจากประเทศจีนในสมัยราชวงศ์ชิง แต่มีจุดประสงค์เพื่อแสวงหากำไรหรือผลประโยชน์ส่วนตัวและองกลุ่ม โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายความเดือดร้อนของสังคม เช่น การลักลอบค้าฝิ่น การรวมตัวเป็นแก๊งมาเฟีย ก่อจี้ชาวจีนด้วยกัน แต่ละอั้งยี่แตกออกเป็นหลายกองสี เช่น งีหิ้น ปุนเถ่าก้ง งีหกกตั้ง ชิวลิกือ หัวหน้าอั้งยี่ในถิ่นหนึ่งจะดูแลรวมกันทุกกองสี ตำแหน่งทางการปกครองของสมาคมมีชื่อเรียกเป็นภาษาจีน คือ ตำแหน่ง “ตัวเสี้ย” เป็นหัวหน้าใหญ่สุด มีหน้าที่ออกคำสั่ง เป็นผู้ตั้งกฎเกณฑ์ สัญลักษณ์ที่ใช้ภายในกลุ่ม ตำแหน่ง “ยี่เสี้ย” เป็นรองหัวหน้าหรือหัวหน้าแต่ละกองสี และตำแหน่ง “ซาเสี้ย” เป็นชั้นรองลงมา มีการบังคับบัญชากันเป็นชั้นๆ ลงมา (พะเยาว์ ศรีแสงทอง, 2553, น.69)

รัฐบาลสยามกับปัญหา “อั้งยี่”

การกำหนดนโยบายปฏิบัติต่อคนจีนเพื่อควบคุมชาวจีนให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยนั้น ทางการไทยได้พยายามสร้างมาตรการต่างๆ ซึ่งคนจีนมีการรวมกลุ่มปกครองดูแลกันเองอย่างสงบเรียบร้อยจนถึงสมัยรัชกาลที่ 3 ที่มีการควบคุมการค้าและการสูบฝิ่น ผู้ค้าฝิ่นจะถูกจับกุมอย่างกวัดข้น ส่งผลให้เกิดปัญหาอั้งยี่ขึ้น (เจริญ ตันมหาพราน (2542) ในหนังสือ “อั้งยี่เมืองสยาม” กล่าวว่าจากการที่คนจีนอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศสยามมากขึ้น คนจีนที่มุ่งเอาแต่จะหากำไรโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายทางสังคมก็เลยเปิดการลักลอบค้าฝิ่นขึ้นเพื่อขายฝิ่นให้คนจีนที่ต้องทำงานหนัก ได้สูบฝิ่นแก้เมื่อยขบ การติดฝิ่นนั้นก็เช่นเดียวกับการติดยาเสพติดอื่นๆ คือยากที่จะเลิกได้ พอค้าฝิ่นจึงยังคงลักลอบค้าฝิ่น เพราะเป็นกิจการค้าที่กำไรงาม แต่เนื่องจากเป็นกิจการการค้าที่ผิดกฎหมายจึงจำเป็นต้องว่าจ้าง “อันธพาลจีน” ซึ่งในสยามสมัยนั้นก็ให้แก่พวกตัวเสี้ยนั่นเองมาทำ

การลักลอบขนฝิ่น การจับฝิ่นในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แม้จับกุมอย่างกวาดขันมาหลายปีฝิ่นก็ยังเข้าไปได้เสมอ คนสูบฝิ่นก็ยังมีมากไม่หมดไป ซ้ำเป็นเหตุให้เกิดอั้งยี่ถึงต้องรบพุ่งรบพุ่งฆ่าฟันกันหลายครั้ง

ในช่วง พ.ศ. 2367-2400 ซึ่งเป็นระยะแรกที่รัฐบาลเผชิญกับปัญหาอั้งยี่นั้น นโยบายควบคุมของรัฐบาลเป็นไปในรูปของการห้ามไม่ให้ชาวจีนรวมกลุ่มกันตั้งสมาคมลับ หากชาวจีนกลุ่มใดไม่เชื่อฟังลอบจัดตั้ง ทางการจะจับกุมมาลงโทษ แต่ในทางปฏิบัติ เนื่องจากรัฐบาลขาดกำลังเจ้าหน้าที่ที่จะคอยตรวจตรา อีกทั้งบรรดาเจ้าเมืองก็ไม่สนใจดูแลห้ามปราม การประกาศห้ามตั้งอั้งยี่จึงไม่ประสบผล ชาวจีนยังคงลอบจัดตั้งสมาคมลับอยู่เสมอ ทางการจะเข้าจัดการกับพวกอั้งยี่ก็แต่เฉพาะในเวลาที่พวกชาวจีนเหล่านั้นละเมิดกฎหมายอย่างรุนแรง การที่พวกพ่อค้าจีนยกพวกมาต่อสู้กับพวกเจ้าภาษีนายอากร ที่แม้จะเป็นคนจีนก็ตามแต่ก็ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานภาษีอากรของรัฐบาล จึงเป็นการทำทนายต่ออำนาจรัฐ

ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 4 ได้ทรงปรึกษาเสนาบดีว่าแนวคิดดังกล่าวไม่ได้ช่วยลดปัญหาเลย มิหนำซ้ำยังเป็นต้นเหตุให้เกิดปัญหาอั้งยี่ตามมา จึงทรงเปลี่ยนนโยบายมาเป็น การตั้งภาษีฝิ่นผูกขาด คือ ให้สิทธิเฉพาะรัฐบาลเป็นผู้ซื้อฝิ่นมาต้มขายเอากำไรและอนุญาตซื้อฝิ่นมาสูบได้ตามอำเภอใจ แต่ห้ามคนไทยสูบ ประกอบกับที่ทรงเข้าใจในการที่ชาวจีนไปทำสวนไร่นาหรือค้าขายอยู่ตามหัวเมืองมักถูกพวกจีนเจ้าภาษีเบียดเบียนในการเก็บอากร และถูกคนท้องถิ่นรังแกจนได้รับความเดือดร้อน ไม่มีใครคอยดูแลเกื้อหนุนจึงต้องหันไปพึ่งพวกอั้งยี่ ดังนั้นจึงทรงแก้ไขด้วยการให้คนจีนปกครองกันเอง โดยการเลือกคนจีนที่ตั้งตัวได้แล้ว เป็นคนที่มีความซื่อตรงและมีคนนับถือมากตั้งเป็นปลัดจีนในกรมการเงินตามหัวเมืองที่มีคนจีนมาอาศัยอยู่เพื่อคอยช่วยอุปการะและรับเรื่องราวร้องทุกข์ของชาวจีนขึ้นเสนอต่อรัฐบาล เป็นการป้องกันไม่ให้จีนใหม่ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยไปรวมกลุ่มกับอั้งยี่ ส่วนการแก้ไขกลุ่มที่เป็นอั้งยี่อยู่แล้วนั้น รัฐบาลก็เปลี่ยนจากการปราบปรามหรือเข้าจับกุมเพียงอย่างเดียวมาเป็นการประสานความร่วมมือด้วยวิธีที่เรียกว่า การเลี้ยงอั้งยี่ ผู้ริเริ่มใช้วิธีการนี้คือ สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ สมุหกลาโหม ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในรัชกาลที่ 5 มีจุดประสงค์หลักเพื่อควบคุม

อั้งยี่ ไม่ห้ามการตั้งอั้งยี่ แต่ให้มีหัวหน้าคั่นแซ่ สำหรับคอยห้ามปรามมิให้ทะเลาะกัน เพราะในขณะนั้นอั้งยี่มักมีปัญหาวิวาทกันเอง (พเยาว์ ศรีแสงทอง, 2553, น.98-99)

อย่างไรก็ตาม มาตรการของรัฐทั้งในสมัยรัชกาลที่ 3 และ 4 ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเพราะยังปรากฏปัญหาความไม่สงบที่เกี่ยวข้องกับอั้งยี่เกิดขึ้นในหัวเมืองต่างๆ มาจนถึงรัชกาลที่ 5 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาถนอมทิพย์ ได้เล่าไว้ในตอนหนึ่งของหนังสือ นิทาน โบราณคดีว่า “เมื่อฉันเป็นนายพลผู้ช่วยบัญชาการทหารบกอยู่ในกรมยุทธนาธิการระหว่าง พ.ศ.2430 จนถึง พ.ศ.2432 ได้เคยมีหน้าที่ทำการปราบพวกจีนอั้งยี่ในกรุงเทพฯ ครั้งหนึ่ง ต่อมาถึงสมัยเมื่อฉันเป็นตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2435 จน พ.ศ.2458 มีหน้าที่ต้องคอยระวังพวกอั้งยี่ตามหัวเมืองอยู่เสมอ ” (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาถนอมทิพย์, 2545, น.210) ปัญหาอั้งยี่ยังสะท้อนให้เห็นได้จากเหตุการณ์สำคัญของการปราบอั้งยี่ตามหัวเมืองดังต่อไปนี้

อั้งยี่เมืองสมุทรสาคร

ในปี พ.ศ.2390 ปลายรัชกาลที่ 3 พวกอั้งยี่ตั้งชองชายฝั่งขึ้นที่ตำบลลัดกรุด แขวงเมืองสมุทรสาครครั้งนี้อั้งยี่มีสมาชิกพรรคพวกเป็นจำนวนมากพระมหาเทพ(ปาน) เป็นหัวหน้าพนักงานจับฝิ่นออกไปจับแล้วถูกพวกอั้งยี่ยิงเสียชีวิต รัชกาลที่3 จึงโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์คุมกำลังออกไปปราบ ฆ่าพวกอั้งยี่เสียชีวิตประมาณ 400 คน และจับตัวหัวหน้าได้ เหตุการณ์จึงสงบ

อั้งยี่เมืองฉะเชิงเทรา

เมื่อปี พ.ศ.2391 ครั้งนี้อั้งยี่ได้ฆ่าพระยาวิเศษลือชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดตาย แล้วพวกอั้งยี่เข้ายึดเอาป้อมเมืองฉะเชิงเทราไว้เป็นที่มั่น รัชกาลที่3 โปรดฯ ให้สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ยกพลจากเมืองสมุทรสาครไปปราบพวกอั้งยี่ที่เมืองฉะเชิงเทรา จนพวกอั้งยี่พ่ายแพ้และถูกฆ่าเสียชีวิตกว่า 3,000 คน เหตุการณ์อั้งยี่จึงสงบลง (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาถนอมทิพย์, 2545, น.220)

อั้งยี่เมืองภูเก็ต

ในปี พ.ศ.2410 พวกอั้งยี่เมืองภูเก็ตได้ขยายมาจากเมืองจีนของอังกฤษในแหลมมลายู คนจีนในดินแดนเมืองจีนของอังกฤษได้เข้ามาค้าขายในเมืองไทยตามหัวเมืองทางด้านตะวันตกอยู่เป็นประจำ พวกอั้งยี่ในดินแดนอังกฤษนี้จึงมาเกลี้ยกล่อมคนจีนที่เมืองภูเก็ตให้ตั้งสมาคมอั้งยี่เพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือกันและกัน เป็นสาขาหนึ่งของกงสี “งี่หิ้น” มีพรรคพวกประมาณ 3,500 คน และกงสี “ปุนเถ่าก้ง” มีพรรคพวกประมาณ 4,000 คน ต่อมานายอั้งยี่ของทั้งสองพวกเกิดทะเลาะวิวาทกันด้วยเรื่องแย่งชิงสายน้ำที่จะไหลเข้าเหมืองแร่ดีบุกเพื่อล้างแร่ดีบุก และพวกปุนเถ่าก้งสงสัยว่าเจ้าเมืองลำเอียงเข้ากับพวกงี่หิ้น จึงมีความแค้นเคืองอยู่ข้างต่างเรียกพรรคพวกอั้งยี่ของตนมาทะเลาะวิวาทกันที่กลางเมือง ประกอบกับช่วงนั้นพระยาวิชิตสงครามซึ่งเป็นพระยาภูเก็ตได้เลื่อนขึ้นเป็นจางวาง (ยศข้าราชการชั้นสูงในกรมมหาดเล็ก) แต่ก็ยังว่าราชการและผูกภาษีเมืองภูเก็ตอยู่ กรมกรจีนจึงไม่พอใจ กล่าวหาว่าทำให้เดือดร้อน กรณีไม่คาดคิดว่ากรมกรจีนจะก่อเหตุวุ่นวาย ผู้ว่าราชการเมืองภูเก็ตห้ามก็ไม่ฟัง จะปราบปรามก็ไม่มีกำลังพอจึงได้ขอความช่วยเหลือจากพระนคร รัชกาลที่ 4 จึงโปรดฯ ให้พระยาเทพประชุม ออกไปยังภูเก็ต เมื่อไปถึงได้ร่วมมือกับพระยามนตรีสุริยวงศ์ ช่วยกันรวบรวมพลทั้งไทยและมลายูเข้าเป็นกองทัพ ประกาศว่าจะเอาโทษแต่คนที่ฆ่าและปล้นสะดม ส่วนพวกกรมกรจีนบางคนมิได้ประพฤติร้ายเช่นนั้นให้ไปรายงานตัวต่อหน้าด่านแน่แท้โดยดีและจะไม่เอาโทษ พวกกรมกรจีนที่เป็นแต่ชั้นสมทบก็พากันเข้ารายงานตัวกันเยอะ จับได้แต่หัวโจกและคนประพฤติร้าย การจลาจลจึงสงบลงจากนั้นได้นำตัวพวกหัวหน้าอั้งยี่ทั้งสองกงสีรวม 9 คนเข้ามาพระนคร รัชกาลที่ 4 จึงโปรดฯ ให้ถือน้ำกระทำสัตย์สาบานว่าจะไม่คิดร้ายต่อแผ่นดิน แล้วปล่อยตัวกลับไปทำมาหากินอย่างเดิม (สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 2545, น.222)

อั้งยี่เมืองระนอง

เมืองระนองมีกรมกรจีนเข้ามารับจ้างขุดขนดีบุกเป็นจำนวนมากประมาณ 3,000 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คืออั้งยี่กงสี “งี่หิ้น” เป็นสาขาอั้งยี่มาจากหัวเมืองในแหลม

มลายูและอั้งยี่ก่งสี่ “ปุ่นเถ้าก้ง” เป็นสาขาอั้งยี่ในอาณานิคมของอังกฤษมาตั้งขึ้นในไทย
กรรมกรจีนเหล่านี้รวมกันไปรับจ้างขุดแร่ที่ไหนด พวงจี่หิ้นและพวกปุ่นเถ้าก้งก็จะไปตั้ง
ก่งสี่อั้งยี่ของพวกตนขึ้นที่นั่น เวลาต่อมาดีบุกมีราคาถูกลง นายเหมืองขายดีบุกได้เงินไม่พอ
ค่าจ้างกรรมกรจีน จึงเกิดเหตุความวุ่นวายขึ้นที่เมืองระนอง ก็คือกรรมกรจีนที่เป็นอั้งยี่ปุ่น
เถ้าก้งพวกหนึ่งไปทวงเงินต่อนายเหมือง ขอให้ชำระหนี้ตามประเพณีเงินเข้าเมือง นาย
เหมืองไม่มีเงินพอจึงขอผ่อนผัน กรรมกรจีนไม่ยอมจะเอาเงินให้ได้จึงเกิดมีปากเสียงกัน
จนวิวาทขึ้น กรรมกรจีนฆ่าพวกนายเหมืองตาย ซึ่งผู้ตายเป็นคนที่ได้รับตำแหน่งปลัดจีน
กรรมกรจีนรู้เข้าเกิดตกใจและเกรงว่าจะถูกจับไปลงโทษจึงพากันถืออาวุธเพื่อหลบหนี
ออกจากระนอง โดยจะเดินข้ามเขาบรรทัด พอไปถึงด่านพวกชาวด่านเห็นอาการผิดปกติ
จึงนำตัวไปสอบสวนในเมือง ระหว่างทางกรรมกรจีนซึ่งมีจำนวนมากกว่าพวกกันรุมแทง
พวกชาวด่านและชิงเอาพวกของตนที่ถูกจับไปได้หมด จากนั้นรวมตัวกันประมาณ 500-
600 คนออกจากเมืองแร่เข้ามาก่อความรุนแรงไล่ฆ่าคน เผาบ้านเรือนในเมืองระนอง
ขณะนั้นพระยาระนองไม่มีกำลังพอจะปราบปรามได้แต่รักษาบริเวณศาลากลางอันเป็น
สำนักงานของรัฐบาลไว้ พวกจีนกบฏจึงปล้นเอาเงินในคลังไปได้ พากันไปปล้นเรือทะเล
และไปปล้นฉางเอาข้าวบรรทุกลงเรือแล้วพากันหนีไปทางทะเล พอเรือรบไปถึงเมือง
ระนองก็ไม่พบพวกปุ่นเถ้าก้งและพวกจี่หิ้นเนื่องจากหนีไปหมดแล้ว เหตุการณ์อั้งยี่ที่เมือง
ระนองจึงสงบลง (สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ, 2545, น.226-228)

ลักษณะการกระทำผิดของกลุ่มอั้งยี่

จากเหตุการณ์กระทำความผิดของขบวนการอั้งยี่และการปราบปรามอั้งยี่ที่ผ่านมา
ในอดีตประกอบกับการปรับปรุงระบบกฎหมายและระบบสารยุติธรรมไทยในสมัย
รัชกาลที่ 5 ส่งผลให้มีการตราด้วยบทกฎหมายเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยอั้งยี่ ร.ศ.116
ต่อมาได้มีบทบัญญัติกฎหมายลักษณะอาญา 127 และในปัจจุบันมีการบัญญัติความผิด
ฐานอั้งยี่มาตรา 209 ในประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 5 ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข
ของประชาชน การบัญญัติกฎหมายตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีการข่มขู่ ยับยั้ง โดย
การกำหนดบทลงโทษความผิดฐานอั้งยี่ไว้ กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด

ของอัยยี่เป็นเอกสารสำคัญที่ทำให้เข้าใจถึงลักษณะของการกระทำความผิด หรือการก่ออาชญากรรมต่างๆของกลุ่มอัยยี่นั่นเอง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ความผิดฐานอัยยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดฐานเป็นอัยยี่ เป็นความผิดที่มีส่วนทำลายความสงบสุขของประชาชนมาแต่โบราณ ซึ่งส่วนมากเป็นเงินที่ได้อพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในประเทศไทย ได้รวมกันเป็นกลุ่มช่วยเหลือกัน เช่น หางานให้ญาติ หรือหางานให้ให้เพื่อนทำเมื่อว่างงาน หางานให้ที่อยู่ ตลอดจนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่บางสมาคมมีวัตถุประสงค์มีชอบด้วยกฎหมายและปกปิดวิธีการแสดงอิทธิพลแบบอันธพาลเช่น นัดหยุดงาน กักกันสินค้า ชุ้เงินกู้กรร โฆษกทรัพย์ ยกพวกทำร้ายฝ่ายที่ไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น ความผิดฐานอัยยี่ มีระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 5 ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน(พเยาว์ ศรีแสงทอง, 2553, น.118)

มาตรา 209

บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอัยยี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปีและปรับไม่เกิน 14,000 บาท” มาตรานี้เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานเป็นอัยยี่โดยในวรรคแรกมีเจตนารมที่จะลงโทษผู้เป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการมิชอบด้วยประมวลกฎหมายอาญาหรือพระราชบัญญัติอื่น ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่เป็นความผิดฐานอัยยี่ตามมาตรา 209 เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 124/2457 วินิจฉัยว่า “เข้าเป็นพวกเพื่อช่วยเหลือกัน โดยปกปิดวิธีการและเลขชอบเขตออกไปถึงกับใช้อำนาจให้ผู้อื่นเดือดร้อนจนถึงเป็นความผิดต่อกฎหมายโดยจำเลยได้คุมพรรคพวกไปจับกุมคนมาเขียนตี ล่ามโซ่ ชุ้บังคับเอาเงิน นอกจากนี้หากพรรคพวกต้องคดีก็ออกเงินช่วยเหลือและเป็นพยานเท็จให้ มีความผิดฐานเป็นอัยยี่”

มาตรา 210

บัญญัติว่า “ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่บัญญัติไว้ในภาค 2 นี้ และความผิดนั้นมีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นช่องโจร ถ้าเป็นการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดที่มีระวางโทษ คือ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปี ถึง 10 ปีและปรับตั้งแต่ 4,000 บาทถึง 20,000 บาท ” มาตรานี้เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานเป็นช่องโจรมีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้ที่ตกลงสมคบกันตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่เป็นความผิดฐานช่องโจรตามมาตรา 210 เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 3201/2527 มีความผิดฐานช่องโจรเมื่อได้ประชุมตกลงกันแล้วแม้จะยังไม่ได้ไปกระทำความผิดตามที่ตกลงกันไว้ผู้ที่เข้าร่วมประชุมก็มีความผิดฐานเป็นช่องโจรแล้วหากมีผู้เข้าร่วมประชุมคนใดไปกระทำความผิดตามที่ได้ตกลงกันไว้ก็เป็นความผิดขึ้นอีกกระทงหนึ่ง ผู้เข้าร่วมประชุมแม้จะไม่ได้ไปร่วมกระทำผิดด้วยก็ต้องมีความผิดตามมาตรา 213 ความผิดฐานอั้งยี่หรือพรรคพวกช่องโจรด้วยกันกระทำผิดขึ้น

มาตรา 211

บัญญัติว่า “ผู้ใดประชุมในที่ประชุมอั้งยี่หรือช่องโจรผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือช่องโจรเว้นแต่ผู้นั้น จะแสดงได้ว่าได้ประชุมโดยไม่รู้ว่าเป็นการประชุมของอั้งยี่หรือช่องโจร”

มาตรา 212

บัญญัติว่า “ผู้ใดจัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่อั้งยี่หรือช่องโจร ชักชวนบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกอั้งยี่หรือพวกช่องโจร อุปการะอั้งยี่หรือช่องโจร โดยให้ทรัพย์สิน หรือโดยประการอื่นหรือช่วยจำหน่ายทรัพย์สินที่อั้งยี่หรือช่องโจรได้มาโดยกระทำความผิด ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือช่องโจร แล้วแต่กรณี”

มาตรา 213

บัญญัติว่า “ถ้าสมาชิกอั้งยี่หรือช่งโจรคนหนึ่งคนใดได้กระทำความผิดตามความมุ่งหมายของอั้งยี่หรือช่งโจร สมาชิกอั้งยี่หรือพรรคพวกช่งโจรที่อยู่ด้วยในขณะที่กระทำความผิดหรืออยู่ด้วยในที่ประชุมแต่ไม่คัดค้านในการตกลงให้กระทำความผิดนั้น และบรรดาหัวหน้าผู้จัดการหรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในอั้งยี่หรือช่งโจรนั้น ต้องระวางโทษ ตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นทุกคน” ถือว่ามีความผิดในการกระทำนั้นด้วย (พเยาว์ ศรีแสงทอง, 2553, น.119-129)

นโยบายในการปราบปรามกลุ่มอั้งยี่ของรัฐบาล

ก. การเลี้ยงอั้งยี่

เป็นการใช้วิธี “เลี้ยงอั้งยี่” ซึ่งก็สำเร็จได้ดังประสงค์ตลอดระยะเวลาที่สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ต่อมาพวกอั้งยี่ในกรุงเทพก่อเหตุครั้งใหญ่ในปีพ.ศ.2432 ระหว่างพวกจีนเก่ากับพวกจีนใหม่ ซึ่งมีทั้งจีนแต้จิ๋วและจีนฮกเกี้ยน จีนสองพวกนี้พูดภาษาต่างกัน และถือว่าชาติภูมิต่างกัน พวกแต้จิ๋วทำงานอยู่ที่ไหนมากก็คอยกีดกันรังแกพวกฮกเกี้ยนไม่ให้เข้าไปและแทรกแซงแย่งงาน พวกฮกเกี้ยนก็ทำเช่นนั้นกับพวกแต้จิ๋วบ้าง จนทำให้เกิดความเกลียดชังซึ่งกันและกันระหว่างกรรมกรจีนแต้จิ๋วกับฮกเกี้ยน เผลอหน้ากันที่ไหนก็มักจะเกิดการชกต่อยทะเลาะวิวาทกัน กลายเป็นปัจจัยให้อั้งยี่รวมตัวกันเป็นพวกใหญ่สองพวก คือพวกของจีนแต้จิ๋ว เรียกว่า “ตั่ววงสี่” พวกของจีนฮกเกี้ยน เรียกว่า “ชีวลี่กือ” ต่างประสงค์จะแย่งงานกันและกัน กระทรวงนครบาลจึงใช้วิธีเลี้ยงอั้งยี่อย่างแต่ก่อน ถ้าเกิดเหตุการณ์อั้งยี่ตักัน ก็สั่งให้นายอั้งยี่ไปว่ากล่าวก็สงบไปเป็นระยะๆ หลังการปราบอั้งยี่มาหลายครั้ง ก็กำจัดไปไม่หมดเสียที รัชกาลที่ 5 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยอั้งยี่ ร.ศ.116 ขึ้นเพื่อระมัดระวังไม่ให้เกิดปัญหาอั้งยี่ครั้งใหญ่ตามหัวเมืองเหมือนอย่างแต่ก่อน และห้ามมิให้มีสมาคมอั้งยี่ในพระราชอาณาจักรอีกต่อไป รวมถึงยกเลิกวิธีเลี้ยงอั้งยี่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ข. การใช้วิธีหนามยอกเอาหนามบ่ง

การเอาคนต้นคิดเป็นจำเลย เอาพรรคพวกเป็นพยาน สมเด็จพระยาจ่างราชานุกภาพ คิดอุบายแก้ไขปัญหาวังอั้งยี่ครั้งแรกที่ราชบุรี ได้ให้พระยาอรรณการบดีไปสั่งระงับเหตุ ทำการสืบสวนและจับเอาตัวผู้เป็นต้นคิดก่อเหตุที่เกลี้ยกล่อมคนท้องถิ่นให้เข้าเป็นพวกอั้งยี่ ถ้าคนใดสารภาพความจริง ก็ให้ทำทัณฑ์บนแล้วปล่อยตัวไป ไม่ต้องจับตัวเอามาฟ้องศาลเหมือนแต่ก่อน หรืออีกอย่างหนึ่ง ให้เอาตัวต้นคิดมาเป็นจำเลย เอาพรรคพวกเป็นพยาน ปรากฏว่าได้ผลสำเร็จ การระงับอั้งยี่ตามหัวเมืองจึงใช้วิธีอย่างนั้นสืบมา

ค. การใช้ทหารปราบปรามอั้งยี่

ทหารเป็นส่วนหนึ่งของการปราบอั้งยี่ ในกรุงเทพฯ กระทรวงนครบาลไม่สามารถระงับเหตุได้ จึงต้องใช้ทหาร ทหารเห็นพ้องกันว่า จะปราบได้ไม่ยากนัก เพราะพวกอั้งยี่ถึงแม้จะมีจำนวนมากก็ไม่มีศาสตราวุธที่จะต่อสู้กับทหารได้ อีกประการหนึ่ง พวกอั้งยี่ที่ตั้งรบอยู่ในถนนเจริญกรุงเป็นทำเลที่เสียเปรียบ เป็นที่แคบ ด้านตะวันตกติดแม่น้ำ และด้านตะวันออกติดท้องนา จึงให้ทหารไปโอบล้อมพวกอั้งยี่ทุกทิศทางของถนนเจริญกรุง วิธีการที่ทหารใช้คือ ทำการจับกุมตัวอั้งยี่โดยละม่อม ถ้าอั้งยี่คนใดต่อสู้ขัดขืนหรือไม่ยอมให้จับ จึงจะใช้อาวุธ ทหารทุกคนเข้าใจว่า ในการปราบปรามอั้งยี่ต้องจับเป็นก่อนจับตาย พวกอั้งยี่นี้ก็ไม่ถึงว่าทางการทหารจะลงมาปราบไม่ได้เตรียมรับมือกับกองทหาร หัวหน้าอั้งยี่จึงต่อสู้และถูกทหารยิงตาย ทำให้สมาชิกพวกอั้งยี่ต่างพากันหลบหนี พวกที่หนีไม่ได้กลัวทหารยิงก็ยอมให้จับแต่โดยดี อั้งยี่ที่จับมาได้ นั้น ส่วนใหญ่ยังไว้ผมเปีย ทหารก็ให้เอาผมเปียผูกติดกันไว้เป็นพวงแล้วคุมตัวเดินมาทางถนนเจริญกรุง ทหารก็ตรวจค้นจับพวกอั้งยี่ที่หลบหนี ไปซุกซ่อนอยู่ตามที่ต่างๆ และชาวบ้านนำทหารตามไปสืบค้นจับพวกอั้งยี่ได้อีกจำนวนมาก รวมอั้งยี่ที่ถูกทหารยิงตายครั้งนี้ไม่ถึง 10 คน บาดเจ็บ 20 คน จับตัวได้โดยละม่อม ประมาณ 800 คน ได้ตัวผู้เป็นหัวหน้าอั้งยี่ จำนวน 8 คน และตั้งแต่นั้นที่ทหารลงไปปราบปรามพวกอั้งยี่ในกรุงเทพฯ ก็ไม่กล้าก่อเหตุวุ่นวายอีก

ง. การแต่งตั้งหัวหน้าอั้งยี่

ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีการปรับปรุงนโยบายการปกครองเกี่ยวกับคนจีน ทรงโปรดเกล้าฯ ให้คัดเลือกคหบดีจีนที่เป็นคนซื่อสัตย์และมีคนนับถือมากในหัวเมืองที่มีคนจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ตั้งขึ้นเป็นกรมการเมืองเรียก “กรมการจีน” หรืออาจสูงถึงปลัดเมืองเรียก “ปลัดฝ่ายจีน” คอยดูแลปกครองคนจีนให้ทำมาหากินด้วยความสงบและปราบปรามจีนที่มีความประพฤติไม่ดี เปรียบเสมือนตั้งหัวหน้าคนจีนคอยปกครองดูแลคนจีนด้วยตนเอง ต่อมาเหตุการณ์ในรัชกาลที่ 5 อั้งยี่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและมีหัวหน้าอั้งยี่ในกรุงเทพฯ และหัวเมืองเช่น ชนบุรี สมุทรสาคร ราชบุรี เป็นจีนฮกเกี้ยน แต่เจ้าพระยาและไพลำ โดยเฉพาะที่ตลาดพลู และชนบุรีนั้นมีพวกจีนไหหลำเข้าเป็นสมาชิกอั้งยี่มากกว่า 70000 คน ขณะนั้นเจ้าหมื่นไวยวรนาถ ผู้บังคับการทหารหน้าเสนอความคิดว่า ถ้ารับเอาพวกนี้เข้ามาเป็นพวกด้วยแล้ว พวกอื่นๆ ก็ไม่กำเริบขึ้น เนื่องจากได้รู้จำนวนและกิจการของพวกนั้นๆ ทำให้ง่ายต่อการควบคุมและวางแผนในการดูแลหัวหน้าใหญ่ที่ตลาดพลูก็อยากที่จะเข้ามาอาศัยพึ่งบารมีของรัฐบาลไทยอยู่แล้ว รัชกาลที่ 5 ก็ทรงอนุญาตตามความประสงค์ เจ้าหมื่นไวยวรนาถจึงได้นัดหมายกับหัวหน้าอั้งยี่ให้รู้ตัวไว้ว่า จะขอเข้าไปตรวจดูคงถือว่าสิ่งที่เข้าไปเป็นอั้งยี่นั้นทำกันอย่างไรบ้าง หัวหน้าอั้งยี่จึงได้ประกาศให้พวกสมาชิกทั้งหลายทราบว่า ได้เชิญให้เจ้าหมื่นไวยวรนาถขึ้นเป็นนายปกครองกงสีนี้ต่อไป ให้เจ้าหมื่นไวยวรนาถเป็นหัวหน้าทีหนึ่ง คณะพรรคอั้งยี่เหล่านั้นก็จัดการเลี้ยงโต๊ะและกระทำสัตย์สาบานว่าเป็นนายสำหรับบังคับบัญชาพวกอั้งยี่ทั้งปวงสืบต่อไป หัวหน้าอั้งยี่คนเก่าได้มอบตราอาญาสิทธิ์กับธงอาญาสิทธิ์ให้หัวหน้าใหญ่คนใหม่และได้ยื่นบัญชีรายนามสมาชิกทั้งหมดให้ด้วย อีกทั้งได้ชี้แจงถึงอาณัติสัญญาต่างๆ ให้ทราบว่าคนใดจะใช่หรือไม่ใช่พรรคเดียวกันคือคนที่อยู่ในสมาคมเดียวกันจะต้องแสดงกิริยาอย่างไร เมื่อเจ้าหมื่นไวยวรนาถกลับมาจากสมาคมลับแล้วก็ได้นำตราและธงอาญาสิทธิ์ ตลอดจนบัญชีรายนามสมาชิกอั้งยี่ทั้งหมดขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายต่อรัชกาลที่ 5 ให้ทรงทราบ

จ. การใช้อุบายระงับเหตุอั้งยี่

ปีพ.ศ.2411 ในรัชสมัยรัชการที่5 ได้เกิดเหตุอั้งยี่พวกหนึ่งในกรุงเทพฯต่อผู้เจ้าภาษีฝิ่นในโรงกวนที่วัดสัมพันธวงศ์ และสู้รบกันขึ้นที่สำเพ็ง อีกพวกหนึ่งก็เที่ยวปล้นราษฎรที่แขวงจังหวัดนครชัยศรี และเหตุการณ์จะกำเริบไปที่อื่น อีกทั้งกรุงเทพฯและหัวเมือง เช่น มณฑลนครสวรรค์ สมเด็จพระยาบรมมหาราชวังศรีสุริยวงศ์ สมุหพระกลาโหม ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จึงระงับเหตุด้วยการใช้อุบายหลายอย่าง ได้แก่

- การประกาศห้ามมั่วสุม อาทิ มีการประกาศให้ราษฎรผู้ที่อยู่ในเขตมณฑลห้ามมิให้ชงสุม ห้ามรวมกลุ่มฉกชิงปล้นทรัพย์ การจัดให้เจ้า เล่นจั่วต้องขออนุญาตเป็นต้น ซึ่งถ้าผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษปรับไหม

- การปราบด้วยอาญา ดังตอนที่อั้งยี่กำเริบขึ้นในแขวงจังหวัดนครชัยศรี เมื่อจับได้ให้ส่งเข้ามากรุงเทพฯเอาตัวหัวหน้าอั้งยี่มาประหารชีวิต และสมักรพรรคพวกทั้งหมดจำคุก

- การใช้อุบายตั้งปลัดจีน เพื่อขยายการทำนุบำรุงพวกคนจีน โดยอนุโลมตามกระแสพระราชดำริของรัชกาลที่4 ให้มีการตั้งปลัดจีนขึ้นตามหัวเมืองต่างๆเพื่อปราบปรามคนจีนที่มีความประพฤติไม่ดี

- การใช้อุบายชู้ให้กลัวทำให้อั้งยี่เกิดความเกรงกลัวไม่กล้าก่อเหตุด้วยการซ้อมรบและยิงปืนใหญ่ด้วยการจัดซ้อมรบที่สนามชัยถวายพระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตรหน้าพระที่นั่งพุทธไสสวรรคค์ ทุกสัปดาห์ ขณะนั้นมีช่างศึกอยู่ในกรุงเทพฯจำนวน 3-4 เชือก ช่างเชือกหนึ่งมีลักษณะดึกดำหลาดูสมกับเป็นช่างศึกชื่อพลายแก้ว พอพลายแก้วเห็นทหารยิงปืนออกมาจากค่ายก็ย่างเข้าไปรื้อค่ายทันที ส่วนทหารก็ทำการแทงรูปหุ่นที่ทำไว้แทนคนรักษาการค่าย ทำให้พวกชาวพระนครที่พากันมาดูการซ้อมรบอย่างไม่เคยเห็นแล้วก็เล่าลือถึงกิตติศัพท์ของเหล่าทหาร พวกอั้งยี่ได้ยินก็เกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าก่อเหตุ และการจัดปืนใหญ่เป็นวิธีการปราบอั้งยี่ของสมเด็จพระยาบรมมหาราชวัง เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่ราชบุรีคือ มีพวกอั้งยี่ตั้งช่องตม้เหล่าเดือน ทำสนามเพลาะสำหรับต่อสู้ สมเด็จพระยาบรมมหาราชวัง ทรงถามเจ้าพระยาสุรพันธ์พิสุทธิ์ สมุหเทศาภิบาลว่าต้องการทหารปืนใหญ่ทำการปราบเหมือนครั้งก่อนหรือไม่อย่างไร เจ้าพระยาสุรพันธ์ฯ ตอบว่า

จะปราบด้วยกำลังในเมืองก่อน ต่อมาได้ข่าวว่าพวกอั้งยี่ที่ค่ายที่ดอนกระเบื้องหนีไปหมดแล้ว สมเด็จพระยาเจ้าฟ้าฯ ถามเจ้าพระยาสุรพันธ์ฯว่าท่านปราบได้อย่างไร เจ้าพระยาสุรพันธ์ฯตอบว่า ออกข่าวลือโดยโดยได้ออกหมายสั่งเกณฑ์กำลังและเครื่องอาวุธให้รู้ว่าจะมีการไปปราบช่องเงินที่ตำบลดอนกระเบื้องแล้วให้เอาปืนใหญ่ทองเหลืองที่มีจำนวน 2 กระบอกออกมาขจัดที่สนามในบริเวณจวน และออกข่าวว่าจะเอาไปยิงค่ายเงินที่ตำบลดอนกระเบื้อง พอข่าวกระพือออกไปพวกอั้งยี่ก็หนีหมดเพราะกลัวปืนใหญ่และกองปราบปราม (พะเยาว์ ศรีแสงทอง, 2553, น.99-110)

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องชาวจีนอพยพในประเทศไทย ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของชาวจีนอพยพตั้งแต่เข้ามาในไทย สืบเนื่องมาจากการขัดแย้งภายในประเทศจีน และลักษณะประเทศเป็นพื้นที่สูง แห้งแล้ง ประสบภัยแล้งอยู่เสมอ ทำให้คนจีนต้องแสวงหาที่ทำกินใหม่ ซึ่งประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ชาวจีนได้อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารแห่งพระมหากษัตริย์ไทย เมื่อเข้ามาแล้วจึงจำเป็นต้องเสียค่าธรรมเนียมโดยมีสัญลักษณ์ผูกปิ่นที่ข้อมือ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเข้ามาหาถิ่นที่ต้องตามกฎหมายของไทย ระยะแรกยังคงต้องปรับตัวอยู่มากจำเป็นต้องมีผู้ดูแลในเรื่องการประกอบอาชีพ ธรรมเนียมประเพณีการดูแลซึ่งกันและกันของกลุ่มคนจีนด้วยกัน ต่อมาก่อผลกระทบจนเป็นปัญหาทางสังคม ทำให้ทางการไทยต้องดำเนินการปราบปรามเพื่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ปัญหาของขบวนการอั้งยี่เกิดขึ้นเป็นรูปร่างชัดเจนเป็นครั้งแรก เนื่องจากคนจีนส่วนใหญ่ได้ลักลอบนำฝิ่นเข้ามาค้าขายในประเทศไทย โดยมีการนำเข้าและซื้อขายอย่างผิดกฎหมาย ทางการไทยจึงมีนโยบายปราบปรามผู้ค้าฝิ่น จนกระทั่งเกิดการขัดแย้งและนองเลือดกันทั้งฝ่ายพ่อค้าฝิ่นและฝ่ายเจ้าหน้าที่ สาเหตุที่คนจีนกับคนไทยเลียนแบบการเป็นอั้งยี่เนื่องจากการปกป้องรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงปลอดภัยแก่พรรคพวกตน จึงทำการรวมกลุ่มกันสร้างอิทธิพลลักลอบค้าฝิ่นซึ่งผิดกฎหมาย รวมทั้งพัฒนาการกระทำความคิดให้มีความหลากหลายเพื่อสร้างความเดือดร้อน อั้งยี่จะมีการกำหนดเครื่องหมายของตนเองและมีรหัสลับ เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลภายนอกรู้ถึงการกระทำของตน อาวุธที่

ใช้ในการกระทำความผิด เช่น ปืน กระไรกร ซึ่งการกระทำนี้ผิดวัตถุประสงค์อันยั้ต้นแบบใน
จีนที่รวมกลุ่มกันเพื่อกู้ชาติ

ข้อดีของการที่ชาวจีนอพยพเข้ามาในไทยในมุมมองของผู้วิจัยที่มองว่าดีคือ ชาวจีนชอบทางด้านเศรษฐกิจ คนไทยชอบเป็นขุนนางหรือรับราชการ เพราะถือว่าเป็นงานที่มีเกียรติ มียศถาบรรดาศักดิ์ ตลอดจนอภิสิทธิ์ต่างๆ ซึ่งในระยะแรกๆนั้นชาวจีนทำมาหาเลี้ยงชีพในด้านการใช้แรงงาน เช่นสร้างถนน ทางรถไฟ ขุดคลอง ต่อมาเมื่อเห็นช่องทางในด้านการค้าเปิดโอกาสให้ชาวจีนต่างก็พากันหันมายึดการค้าขายเป็นอาชีพ คนจีนมีความขยันอดทน รู้จักค่อยทำค่อยไป สุภาพอ่อนน้อมต่อลูกค้าและที่สำคัญพ่อค้าจีนมีความสามารถเป็นพิเศษในการลดต้นทุนสินค้าของตนด้วยการหลีกเลี่ยงภาษีนานาประการ ทำให้กุมความได้เปรียบเหนือผู้ที่ไม่มีความสามารถในด้านนี้ ระหว่าง พ.ศ.2343-2393 ชาวจีนครอบครองธุรกิจการค้าและเดินเรือต่างประเทศของสยาม สินค้าส่วนใหญ่จะบรรทุกลงเรือสำเภาที่ชาวจีนเป็นผู้สร้างขึ้นในสยามเสียเป็นส่วนใหญ่ ชาวจีนยังได้ร่วมทำการค้าอย่างใกล้ชิดกับการค้าของรัฐบาลไทย คนจีนบงการการเดินเรือ และเป็นกะลาสีเรือของพระเจ้าแผ่นดิน และยังรับใช้เป็นตัวแทนของหลวงและเป็นคนดูแลพระคลังสินค้า บางครั้งบางครั้งชาวจีนเหล่านี้ยังได้ถวายคำแนะนำต่อพระเจ้าแผ่นดินให้ดำเนินธุรกิจทางการค้าอีกด้วย ชาวจีนได้ดูแลผลประโยชน์ให้พระมหากษัตริย์ในด้านการขยายการค้าอย่างมาก ชาวจีนมีคุณสมบัติกล้าแ่ียงและความชำนาญ รวมทั้งมีประสบการณ์ในการเดินทะเลซึ่งคนไทยไม่มี ชาวจีนสามารถแ่วงตามเมืองท่าของจีนซึ่งปิดสำหรับชาวต่างประเทศอื่นได้ และชาวจีนจะไม่เคยละเมิดการผูกขาดของรัฐบาลอย่างตรงๆเลย แต่กลับส่งสินค้าให้รัฐบาล

ข้อเสียของการที่ชาวจีนอพยพเข้ามาในไทยในมุมมองของผู้วิจัยที่มองว่าไม่ดีคือ ชาวจีนเริ่มอพยพเข้ามาไทยมากขึ้น เริ่มมีอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจการค้ากับรัฐบาลไทย ต่อจากนั้นได้พัฒนาโดยมีจุดประสงค์เพื่อแสวงหากำไรหรือผลประโยชน์ส่วนตนและของกลุ่มคนจีนที่มุ่งเอาแต่จะหากำไรโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายทางสังคม ได้เปิดการค้าลอบค้าฝิ่นขึ้นเพื่อขายฝิ่นให้คนจีนที่ต้องทำงานหนัก ได้สูบฝิ่นแก้เมื่อยขบเพราะเป็นกิจการที่กำไรงาม แต่เนื่องจากเป็นกิจการการค้าที่ผิดกฎหมาย จึงจำเป็นต้องว่าจ้าง “อันธพาลจีน”

ซึ่งในสยามสมัยนั้นก็ให้แก่พวกตัวเขื่อนั้นเองมาทำการลักลอบขนฝิ่น มีการปะทะกับ
เจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง โดยที่ไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของสังคม ทำให้ชาวไทยและรัฐบาล
ไทยเดือดร้อนมาก

ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าชาวจีนอพยพส่วนใหญ่ได้สร้างคุณความดีให้กับประเทศไทย
มากกว่ากลุ่มที่กระทำการไม่ดี

บรรณานุกรม

- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวัญวิมลราชานุภาพ. (2545). นิทานโบราณคดี. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- จี. วิลเลียม สกินเนอร์. (2548). พรรณี ฉัตรพลรักษ์และคณะ. (แปล). สังคมจีนในไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย
- เจริญ ตันมหาพราน. (2542). อังยี่เมืองสยาม. กรุงเทพฯ: ไพลิน.
- ทวีป วรดิลก. (2541). การเมืองทมิฬ ตอน:อังยี่ครองเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- บำรุง สุขพรรณ, (2524). บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย. ม.ป.ท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพียว ศรีแสงทอง. (2553). อังยี่สยามฉบับอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สังคีต จันทนะโพธิ. (2548). กว่าจะเป็นอังยี่กรุงสยาม. กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-สกุล : นายธนยศ วุฒิปราโมทย์
วัน เดือน ปีเกิด : 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2536
ที่อยู่ : 99/80 รามคำแหง94 ถนนรามคำแหง แขวงสะพานสูง
เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร 10240

ประวัติการศึกษา

- 2551 : สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
- 2554 : สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
- 2555 : เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาบัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร